

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

15 травня 2025 р.

**Полтава
2025**

УДК 334.012.64:338.242.4:330.342.14

Хардін Олег Олександрович,

здобувач наукового ступеня доктор філософії

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка»*

СИНЕРГІЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ФОРМУВАННЯ ЕКОСИСТЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

Трансформаційні зміни в глобальній економіці генерують виклики та загрози, які здатні дестабілізувати національну економічну систему, перешкоджати або унеможливити реалізацію національних економічних інтересів [1], що актуалізує проблематику забезпечення економічної безпеки держави.

Традиційні підходи до забезпечення економічної стійкості, що базувалися переважно на великих корпоративних структурах та державному регулюванні [2], виявляють свою обмеженість в умовах швидкозмінного економічного середовища, всеохопної цифровізації, технологічної революції та нелінійних ризиків [3]. Тому виникає необхідність переосмислення ролі малого бізнесу у забезпеченні економічної безпеки на мікро-, мезо- та макrorівнях.

Зазвичай малий бізнес розглядався переважно як об'єкт державної підтримки або як одне із джерел економічного зростання. Проте в сучасних умовах невизначеності малий бізнес здатен відігравати роль активного суб'єкта забезпечення економічної безпеки держави, зважаючи на його адаптивність, мобільність, диверсифікованість, інноваційний потенціал та здатність до відновлення.

Наразі сектор малого бізнесу недостатньо інтегрований у процеси стратегічного планування, ризик-менеджменту та

протидії загрозам. Існуючі наукові підходи до забезпечення економічної безпеки держави недостатньо враховують синергетичні ефекти, що виникають на перетині підприємницької активності та безпекових механізмів [4]. Вони розглядають ці сфери переважно ізольовано, не враховуючи їх взаємозумовленості та потенціалу взаємного посилення.

Формування екосистеми сталого розвитку, що базується на принципах економічної безпеки за активної участі малого бізнесу, передбачає реалізацію завдань, наведених на рис. 1.

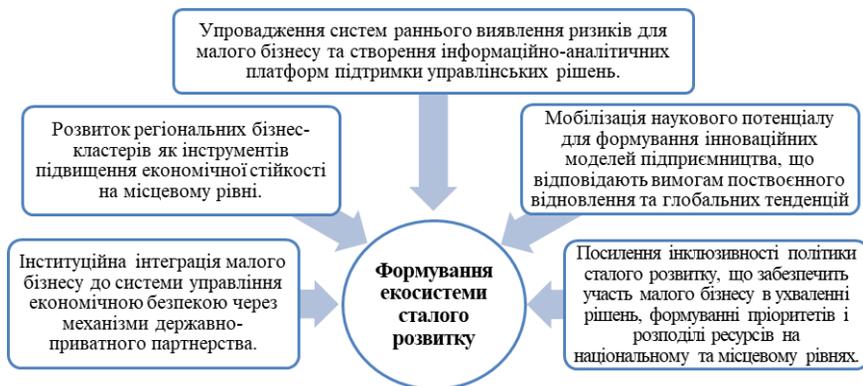

Рис. 1. Концептуальні засади формування екосистеми сталого розвитку, що базується на принципах економічної безпеки за активної участі малого бізнесу

Джерело: розроблено автором

Малий бізнес зважаючи на його гнучкість, адаптивність до глобальних викликів здатен виконувати роль драйвера економічної безпеки, завдяки швидкій цифровізації та розвитку сучасних бізнес-моделей [5]. У цьому контексті важливо забезпечити формування нової інституційної архітектури гармонійного поєднання ринкових механізмів та безпекових імперативів, адже сучасні інституційні структури

часто створюють бар'єри для розвитку підприємництва замість його стимулювання [7].

Отже, розробка механізмів координації між державними органами, фінансовими інститутами та підприємницькими структурами має стати основою для формування ефективної екосистеми сталого економічного розвитку в умовах глобальної невизначеності. Саме синергія між малим бізнесом і системою економічної безпеки може стати основою для побудови адаптивної екосистеми сталого розвитку, здатної ефективно функціонувати в умовах невизначеності та трансформаційних змін.

Література

1. Маслій О. А., Ківшик О. П., Котелевець М. М. Загрози економічній безпеці держави в умовах глобальних перетворень. *Економічний простір*. 2023. № 183. С. 25–29. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-4>

2. Danylyshyn B.M., Onyshchenko S.V., Maslii O.A. Socio-economic security: modern approach to ensuring the socio-economic development of the region. *Economy and region*. 2019. No. 4 (75). Pp. 6–13.

3. Data on Global Risk Perceptions. *World Economic Forum*. <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2025/data-on-global-risk-perceptions-2025/>

4. Varnaliy Z., Onishchenko S., Masliy A. Preventing threats as a precondition to increase the level of Economic Security of the State. *Scientific Journal «ScienceRise»*. 2016. № 7/1(24). С. 41-46. DOI: <https://doi.org/10.15587/2313-8416.2016.74409>

5. Onyshchenko, S. V., Maslii, O. A., Hlushko, A. D. (2021). Digital transformation of small business as a necessary condition for its for its development during the pandemic. Academic and university science – results and prospects: a collection of scientific articles based on materials of the XIV International Scientific and Practical Conference, December 9, 2021. Poltava: PoltNTU, 42–45.

6. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від №4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>

7. Мірошник Р.О., Прокоп'єва У.О. Розвиток малого і середнього бізнесу в Україні: проблеми і перспективи. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2020. Т. 4. № 1. С. 63–71.

УДК 339.5:338.124.4(477)

*Циганенко Кирило Дмитрович,
здобувач наукового ступеня доктор філософії
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка»*

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Поглиблення геоелекономічних трансформацій в умовах сьогодення призводять до кардинальної перебудови міжнародних торговельних відносин та актуалізують питання забезпечення економічної безпеки держав через оптимізацію зовнішньоекономічної діяльності.

Високий рівень концентрації експортно-імпортових операцій на обмеженій кількості товарних позицій та географічних напрямків створює критичні вразливості для національної економіки, особливо в контексті зовнішніх шоків та санкційних режимів. Тому диверсифікація зовнішньоторговельних зв'язків наразі правомірно розглядати як інструмент зміцнення економічної безпеки.

За результатами дослідження показників структури експортно-імпортових операцій України виявлено суттєву асиметрію у їх товарній диверсифікації (рис. 1).